

Föräldrakooperativet Borns Skola
Ekonomisk förening
styrelsen@bornsfriskola.se

2024-01-11
1 (21)
Dnr- SI 2023:7391

Beslut

efter planerad kvalitetsgranskning vid Borns
friskola i Nora kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning vid Borns Friskola avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. Kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen samt av skollagens bestämmelser om huvudmannens styrning och stöd.

Namnbyte

Den 1 juli 2023 genomförde Skolinspektionen ett namnbyte från *regelbunden* kvalitetsgranskning till *planerad* kvalitetsgranskning. Detta påverkar ingenting vad gäller granskningens innehåll och genomförande.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden samt huvudmannens styrning och stöd inom det femte området. Inom varje område bedöms om skolan uppfyller Skolinspektionens kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen ett utvecklingsområde. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen någon redovisning men kan ge framåtsyftande kommentarer i beslutet.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att kvalitetskriterierna uppfylls vid Borns Friskola i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver utveckla arbetet med att följa upp och analysera skolans kunskapsresultat och undervisningens genomförande samt utifrån analysen besluta om utvecklingsåtgärder.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

- Lärarna behöver utveckla arbetsmetoder som ger eleverna möjlighet att vara delaktiga i planering och utvärdering av undervisningen.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar i flera delar så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver utveckla arbetet med att följa upp och analysera elevernas upplevelse av trygghet.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i omdömen och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver skapa förutsättningar för samtliga lärare att regelbundet samverka kring kvalitetssäkring av betyg och bedömning i alla ämnen.

Huvudmannens styrning och stöd

Huvudmannen stödjer i flera delar skolenhetens arbete med att ge eleverna en god och likvärdig utbildning, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Huvudmannen behöver skapa strukturer och riktlinjer för skolenhetens och huvudmannens arbete med att systematiskt och kontinuerligt följa upp och analysera verksamheten.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **2024-09-02** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redovisningen skickas via e-post, till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr SI 2023:7391) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömning för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd
1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-6 §§ skollagen
Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn vid Borns friskola leder och styr i flera delar skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Ledning och organisation

Rektorn organiserar verksamheten så att lärarna får förutsättningar att samverka. Rektorn berättar att hen stödjer lärarnas arbete med utveckling bäst genom att skapa förutsättningar för dem att mötas. Detta gör hen till exempel genom de möten hen har med lärarna varje vecka, genom elevvårdsmöten varje termin, genom att låta lärare delta vid elevhälsans möten som genomförs cirka fyra gånger per termin samt genom att avsätta tid för samverkan vid studiedagar. Av intervjuer med lärare, rektorn och elevhälsan framgår att det kontinuerligt förs samtal om till exempel resultat, trygghetsfrågor, undervisningen och elevers behov av stöd. Lärarna berättar att de tidigare arbetade mer gemensamt på skolan men att de numer arbetar mer inom de olika årskurserna. Det förekommer att lärare samverkar med lärare från andra skolor och lärarna vid Borns friskola har också haft gemensam fortbildning kring krishantering med lärarna från den andra skolan som rektorn också ansvarar för. Någon strukturerad samverkan med andra skolenheter förekommer dock inte.

Det genomförs vissa fortbildningsinsatser för lärarna men rektorns ledning av utvecklingsarbetet är otydlig. Genom den samverkan som beskrivits ovan ges lärarna möjlig-

het att sprida goda exempel och lära av varandra. De har också getts fortbildningsinsatser i form av föreläsningar om exempelvis autism. Det finns en förstelärartjänst på skolan men någon beskrivning av uppdraget eller mål för tjänsten finns inte. Det framgår även av intervju med lärarna att styrningen av lärandet i kollegiet behöver utvecklas.

Det finns till viss del gemensamma arbets- och förhållningssätt vid enheten. Av inkommet material och intervjuer med rektorn samt med lärarna och elevhälsan framgår att det finns en gemensam tanke kring lektionsstrukturen. Lärarna har också en gemensam grovplanering för undervisningen i respektive ämne under de olika årskurserna. Vidare framgår av intervju med lärare och elevhälsan att det även finns en gemensam plan för när olika tester ska göras för att följa upp elevernas kunskapsutveckling och behov av stöd. Rektorn beskriver också att lärarna arbetar med lågaffektivt bemötande och relationsbyggande arbete. Hen beskriver att alla elever är allas ansvar. Det framgår också av granskningen att det finns rutiner och strukturer för hur klagomål och kränkingsärenden ska hanteras som är kända och tillämpas av personalen. Samtidigt framgår av intervju med elevhälsan att andelen flerspråkiga elever ökat men att skolan inte har någon plan för hur de ska arbeta med detta.

Jämställdhetsarbete

Skolan saknar ett strategiskt jämställdhetsarbete. Av intervjuer med rektorn, lärare och elevhälsan framgår förvisso att skolan deltagit i ett kommungemensamt projekt kring värdegrundsfrågor. Projektet handlar om kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer och lyfter frågor kring jämställdhet och allas lika värde. Rektorn berättar också att lärarna dagligen arbetar för att alla elever ska synas och få komma till tals oavsett kön. Hen beskriver vidare att lärarna är medvetna om jämställdhetsfrågor och bland annat tar hänsyn till detta vid val av läromedel. Rektorn följer visserligen upp resultaten uppdelat på kön men uppger i inkommet material att hen inte anser frågan relevant om vilka analyserar eller insatser de gjort för att flickor och pojkar ska få samma förutsättningar då de ser eleverna som individer.

Uppföljning

Rektorn följer upp elevernas kunskapsresultat. Av intervju med rektorn och lärarna framgår att lärarna skickar in underlag gällande elevers resultat till rektorn varje termin. Av skolans kvalitetsarbete och intervju med rektorn framgår att rektorn också följer upp resultaten på nationella prov i år 3 och år 6, elevernas betyg i år 6, resultaten på de test som görs i olika årskurser samt de nationella bedömningsstöden. Resultaten

är också uppdelade mellan flickor och pojkar. Vidare framgår att rektorn följer upp elevers progression oavsett hur långt de har nått i sin kunskapsutveckling. I skolans dokumenterade kvalitetsarbete som Skolinspektionen tagit del av redovisas endast andelen elever som når förväntade kunskaper i respektive ämne i de olika årskurserna samt enskilda elevers eventuella hinder för att nå förväntade resultat. I beskrivningarna tas sådant som koncentrationssvårigheter, svårigheter med läs- och skrivinläringen samt frånvaro upp. Det dokumenterade kvalitetsarbetet innehåller däremot inte någon sammanställning av betygen för eleverna i år 6, resultat för nationella prov eller uppdelning mellan flickor och pojkars resultat.

Av intervju med rektorn, lärarna och elevhälsan framgår att rektorn främst följer upp verksamheten genom informella samtal och iakttagelser i vardagen. Rektorn berättar att hen för samtal med elever, vårdnadshavare, lärare och elevhälsan samt att hen skulle få signaler om något inte fungerade. Rektorn får också information genom att hen leder skolans elevråd. Vidare framgår av intervjuer med rektorn, lärarna och elevhälsan att förutsättningar för och genomförande av undervisningen diskuteras vid regelbundna möten samt vid det årliga kvalitetsarbetet. Till exempel diskuteras genomförande av olika aktiviteter, samarbetet mellan lärare och övrig personal, undervisningens genomförande samt organisationen. Uppföljningen sammanställs i skolans dokumenterade kvalitetsarbete. I kvalitetsarbetet beskrivs mål och den uppföljning som görs utifrån olika rubriker som till exempel Organisation och undervisning och Barns och elevers utveckling mot målen. Under de olika områdena finns mål och utvärderingar. Utvärderingarna är dock knapphändiga och formulerade som till exempel: Bra samarbete och Kvaliteten på undervisningen är hög. Några exempel på hur undervisningen har följts upp och på vilka grunder konstaterandena görs finns inte. Lärarna berättar att det är personalens synpunkter som skrivs in i rapporten och att det därför kan stå motsatta uppfattningar i den.

Analys samt beslut om utvecklingsåtgärder och resursfördelning

Rektorn fördelar resurser utifrån behov som framgår men det saknas en sammantagen analys på aggregerad nivå samt exempel på utvärderingsbara utvecklingsinsatser. Som beskrivits ovan följer rektorn upp kunskapsresultat och undervisningens genomförande och diskuterar detta med personalen vid avsatta dagar. Av inkommet material och intervjuer framgår dock inga exempel på en utvecklad analys av hur undervisningens genomförande påverkar resultaten. Av intervju med lärarna framgår också att de efterlyser ett mer fördjupat analysarbete. Lärarna uppger till exempel att de för närvarande löser problem som uppstår i verksamheten utan att det dokumenteras eller tas upp i de årliga utvärderingarna. Vidare framgår att rektorn fördelar resurser mellan olika klasser utifrån behov som framkommer. Exempelvis redogör lärarna för de behov

av särskilt stöd som finns i de olika klasserna vilket rektorn utgår från när hen fördelar och omfördelar resurser. Det framgår också av intervju med rektorn och elevhälsan att specialpedagogen är delaktig i diskussioner om undervisningens genomförande och att övriga professioner i elevhälsan ger lärarna stöd utifrån behov. Samtidigt beskriver elevhälsans personal att det inte görs några analyser av åtgärder och insatser i syfte att hitta mönster eller trender i stödbehovet på skolan eller för att vidta förebyggande insatser. Det saknas också exempel på utvärderingsbara insatser i det material Skolinspektionen tagit del av.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver utveckla arbetet med att följa upp och analysera skolans kunskapsresultat och undervisningens genomförande samt utifrån analysen besluta om utvecklingsåtgärder.

Skolinspektionen bedömer att rektorns uppföljning och analys av verksamheten inte är tillräcklig. Granskningen visar förvisso att rektorn följer upp olika resultat och att det förs diskussioner om verksamhetens förutsättningar och genomförande. Det framgår dock inte av det material Skolinspektionen tagit del av, eller av intervjuer, några exempel på insatser eller uppsatta mål baserade på slutsatser från en systematisk analys.

Av 4 kap. 4 § skollagen framgår att rektorn systematiskt och kontinuerligt ska planera, följa upp och utveckla utbildningen.

Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2012:98 s. 28) med kommentarer om systematiskt kvalitetsarbete framgår att det är viktigt att rektorn följer upp hur arbetssätt och metoder påverkar elevernas lärande och utveckling.

Skolinspektionen rekommenderar därför rektorn att med utgångspunkt i en systematisk uppföljning analysera vad i verksamhetens förutsättningar och genomförande som påverkar och orsakar resultaten. Utifrån identifierade orsaker till såväl verksamhetens styrkor som utvecklingsbehov ökar rektorns möjligheter att vidta adekvata och träffsäkra åtgärder. Vidare ökar möjligheterna att följa upp och bedöma effekter av insatser.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 och 5 §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 5 Kursplaner

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Målfokus, variation och aktivt lärarstöd

Undervisningen utgår från en tydlig struktur med uppsatta mål. Av intervjuer med lärare och elevhälsan framgår att de har gemensamma strategier för undervisningen och att de anpassar dessa utifrån elevgruppen. Till exempel har de gemensamma strukturer för hur de inleder lektioner, de använder bildstöd och har olika strategier för att uppmärksamma eleverna på när de ska byta uppgift eller när lektionen ska avslutas. Av intervjuer med lärare och observationer framgår att de kopplar lektionsinnehållet till föregående lektion och repeterar sådant de gjort tidigare. Lärarna har en gemensam grovplanering för vad undervisningen ska behandla under olika årskurser och de förklarar syftet med undervisningen för eleverna genom att bryta ner det centrala innehållet i de olika ämnena. Till exempel använder lärarna visuella material i form av trappor och färgsystem för att tydliggöra olika kunskapsnivåer för eleverna. Av elevintervjuer framgår att de anser sig få tillräcklig information för att veta vad de ska göra och vad som krävs för att de ska nå målen.

Undervisningen är varierad till innehåll och arbetsformer och eleverna får ett aktivt lärarstöd. Av intervjuer och observationer framgår att lärarna varierar undervisningen till innehåll och arbetssätt genom att låta eleverna arbeta både enskilt, i par och i helgrupp. Lärarna berättar också att de varierar hur de arbetar med ämnesinnehållet till exempel genom att arbeta tematiskt. Eleverna ges också möjlighet att arbeta med ämnesinnehållet på olika sätt, bland annat genom att lyssna på läraren, använda datorer, läsa eller skriva. Eleverna beskriver att lärarna är bra på att förklara saker och att de får hjälp enskilt eller i hela klassen om det är något som de inte förstår. De berättar också att lärarna hjälper dem att komma fram till svar snarare än att ge dem det rätta svaret direkt. Av observationer och intervjuer med lärare och rektor framgår också att undervisningen är organiserad så att det finns ytterligare personal än läraren i klassrummet under lektionerna vilket ökar möjligheten till ett aktivt lärarstöd.

Motivation och anpassning

Lärarna arbetar på olika sätt för att motivera eleverna och öka deras självförtroende. Eleverna berättar att lärarna är bra på att förklara saker och att de uppmuntrar eleverna att tro på sig själva. Det framgår också av observationer att lärarna använder sig av kamratrespons och andra metoder för att lyfta elevers prestationer och ge beröm. Till exempel får elever i en klass sitta på en tron och motta beröm. Vidare beskriver skolsköterskan att hen gör riktade insatser i klasser i syfte att stärka elevernas självförtroende. Av intervju med rektorn och lärarna framgår också att lärarna arbetar för att skapa inspirerande och tillgängliga lärmiljöer som är anpassade till elevernas ålder och intresse. Ett exempel på detta är att det i de lägre årskursernas klassrum finns ett flertal fantasifulla inslag i inredningen så som exempelvis den ovan nämnda tronen. Av elevintervjuer framgår också att lärare visar höga förväntningar på eleverna till exempel genom att beskriva vad eleverna förväntas göra och lära sig.

Lärarna gör anpassningar i undervisningen utifrån enskilda elevers förutsättningar. Lärarna berättar att de åldersblandade grupperna förutsätter att undervisningen planeras så att eleverna kan arbeta med samma innehåll men utifrån sina förutsättningar. Lärarna planerar så att eleverna på olika nivåer kan arbeta med samma innehåll. Lärarna berättar också att de arbetar med att anpassa undervisningen genom bildstöd, nivåindelade grupper, resurspersonal samt anpassningar av uppgifter. Vidare framgår av observationer och intervjuer med lärare samt elevhälsan att det finns material i klassrummen för att elever ska kunna arbeta ostört så som hörselkåpor och skärmar. Vidare framgår att lärarna har stöd av elevhälsan i arbetet med att identifiera och ta fram anpassningar och stöd för elever. Lärarna redovisar också för rektorn viket stödbehov som finns i de olika klasserna och rektorn fördelar och omfördelar utifrån detta resurser. Det framgår också av intervjuer och inkommet material att stödbehovet hos eleverna har ökat vilket också ställer högre krav på lärarna.

Elevernas delaktighet i undervisningen och sitt eget lärande

Undervisningen ger eleverna möjlighet att reflektera över sitt lärande. Som beskrivits tidigare tydliggör lärarna mål och syfte med undervisningen i förhållande till elevernas ålder och mognad. Vissa lärare låter eleverna skriva och berätta om hur de upplever att de lättast kan ta till sig av undervisningen. Lärarna berättar också att de kontinuerligt låter eleverna utvärdera sin egen utveckling och jämför elevernas uppgifter mot sådant de gjort tidigare. Lärarna beskriver också att de arbetar med tankekartor för att visa vad av ämnesinnehållet eleverna kan och vad de behöver arbeta mer med. Vidare

framgår av intervju med eleverna och lärarna att lärarna skriver utvecklande kommentarer i elevernas inlämnade uppgifter och att även eleverna sätter upp egna mål inför utvecklingssamtalen.

Av observationer och intervjuer framgår också att eleverna ges möjlighet att på olika sätt resonera sig fram till svar och lösa uppgifter som inte har ett bestämt svar. Av observationer framgår till exempel att lärarna låter eleverna berätta hur de tror att en berättelse slutar. Eleverna berättar också vid intervjun att lärarna hjälper eleverna att komma fram till svaret på olika frågor genom att fråga eleven vad hen tror och låta hen resonera sig fram till ett svar.

Lärarna ger eleverna i begränsad omfattning möjlighet att delta i planering och utvärdering av undervisningen. Det framgår förvisso av intervju med elever att de kan få påverka undervisningen genom att välja mellan olika alternativ gällande innehåll, ordningsföljd eller svårighetsgrad. Samtidigt framgår att eleverna inte är delaktiga i planeringen av innehållet i undervisningen på något mer systematiskt sätt. Vidare framgår att lärarna följer upp elevernas uppfattning under lektioner genom enkla utvärderingar till exempel genom att eleverna får visa vad de tycker med tumme upp. Det framgår dock inte några exempel på mer strukturerade metoder för att kontinuerligt samla in elevernas uppfattning och synpunkter på undervisningens genomförande avseende innehåll, arbetsformer och arbetssätt.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Lärarna behöver utveckla arbetsmetoder som ger eleverna möjlighet att vara delaktiga i planering och utvärdering av undervisningen.

Skolinspektionen bedömer att eleverna i begränsad omfattning får möjlighet att delta i planering och utvärdering av undervisningen. De får genom enkla utvärderingar i undervisningen möjlighet att visa sin uppfattning men det saknas systematik och kontinuitet i utvärderingen av undervisningen.

Av 4 kap. 9 § skollagen framgår att elever ska ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

Vidare framgår av Lgr 22 avsnitt 2.3, att läraren ska svara för att alla elever får ett reellt inflytande över undervisningens arbetssätt, arbetsformer och innehåll samt se

till att elevernas inflytande ökar med stigande ålder och mognad. Läraren tillsammans med eleverna ska planera och utvärdera undervisningen.

Skolinspektionen rekommenderar därför lärarna att i högre grad göra eleverna delaktiga i planering och utvärdering av undervisningen utifrån ålder och mognad. Detta kan göras på olika sätt och lärarna behöver därför kontinuerligt föra gemensamma diskussioner om hur eleverna kan ges dessa möjligheter samt vad i undervisningen de kan ges inflytande över.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 2 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan arbetar i flera delar så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Studiero

Personalen arbetar aktivt för att skapa och vidmakthålla studiero i undervisningen och med att ge eleverna förutsättningar att arbeta med de planerade uppgifterna utan att bli störda. Av intervju med lärare och observationer framgår att lärarna arbetar utifrån gemensamma rutiner för att skapa bekanta strukturer i undervisningen. Till exempel använder de sig av tyst läsning i början av lektioner, de har morgonsamlingar och information om schemat på tavlan. Vidare använder de sig av olika signaler och symboler för att skapa tystnad så som att räkna ner eller ha symboler på tavlan för vilken ljudnivå det får vara. Eleverna beskriver också vid intervjun att de pratar mycket om hur de ska göra för att det ska vara studiero i klassrummet. Det finns även utrustning för att gynna studieron så som hörselskydd och skärmar. Av inkommet material och observationer framgår även att undervisningen organiseras så att det finns ytterligare personal än läraren under lektionerna.

Trygghet

Det finns till viss del ett aktivt arbete för att skapa trygghet på skolan men det saknas en systematik i arbetet. Av inskickat material och samtliga intervjuer framgår olika främjande och förebyggande åtgärder. Till exempel arbetar skolan med att äldre elever är faddrar för yngre elever, de har gemensamma schemabrytande dagar, de har

planerade rastaktiviteter och det finns schemalagda tider för rastvakter. Av intervju med lärare och elevhälsan framgår också att skolsköterskan genomför insatser i klasser utifrån olika teman så som puberteten och trygghet på internet. Även eleverna beskriver vid intervju att de arbetar mycket med hur de ska vara en god kamrat och även med frågor som rör trygghet på internet. Trots det visar granskningen att alla elever inte känner till ordningsreglerna på skolan eller elevhälsan och dess roll. Det framgår också en viss otydlighet hos personalen gällande arbetet med trygghet så som ansvarsfördelning och vilka forum som finns för trygghetsarbetet. Till exempel framgår att det inte längre finns ett trygghetsteam på skolan vilket inte är tydligt för all personal. Rektorn ansvarar istället för arbetet och det sker vid möten med lärare och elevhälsan. Rektorn beskriver att då det inte framkommit några generella problem gällande trygghet har det inte behövts göras några riktade insatser.

Granskningen visar att det är en trygg miljö vid Borns friskola men skolans kartläggning och analys av tryggheten är begränsad. Av intervjuer med rektorn och lärarna framgår att uppföljning av tryggheten främst sker genom informella samtal och iakttagelser i vardagen. Visserligen diskuteras trygghet med eleverna vid klass- och elevråd samt i samband med utvecklingssamtal. Rektorn och lärarna berättar också att de diskuterar elevernas situation löpande vid elevvårdsmöten samt i samband med kvalitetsarbetet som sker i början och slutet av läsåret. Av inkommet material och intervjuer med lärare och rektorn framgår emellertid att det inte görs några mer systematiska kartläggningar eller sammanställningar av hur eleverna upplever tryggheten eller hur det påverkar lärandet. Det finns förvisso en utvärdering i skolans trygghetsplan men utvärderingen saknar struktur och baseras på enskilda personers beskrivningar och uppfattningar och inte på en utvärdering av egna eller nationella mål.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver utveckla arbetet med att följa upp och analysera elevernas upplevelse av trygghet.

Skolinspektionen bedömer att skolans förebyggande arbete kring trygghet bygger på en otillräcklig analys av situationen på skolan. Av granskningen framgår att både personal och elever uppfattar att miljön vid skolan är trygg och att det finns ett gemensamt arbete med att skapa och upprätthålla detta. Samtidigt framgår att skolans arbete för trygghet baseras på en alltför begränsad kartläggning och analys av tryggheten. Det riskerar att försämra skolans möjligheter att bedöma hur eleverna upplever tryggheten samt hur tryggheten påverkar elevernas lärande.

Av 5 kap. 3 § skollagen framgår att alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero.

Av Lgr 22, avsnitt 2.8 framgår att rektorn har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Vidare framgår att rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen. Rektorn har även inom givna ramar ett särskilt ansvar för att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Skolinspektionen rekommenderar därför rektorn att i samverkan med lärarna och elevhälsan utveckla fler metoder för att följa upp elevernas uppfattningar av tryggheten i respektive klass. Detta kan med fördel genomföras på olika sätt till exempel genom dialogmöten med elever eller trygghetsvandringar. Vidare kan skolan utveckla metoder för att eleverna i högre grad ska kunna vara delaktiga i analysen av resultaten och vilka insatser som behöver göras. Det är också viktigt att syftet med kartkartläggningar och insatser är tydliga. Att det framgår varför de ska genomföras, vilka frågor som är viktiga, hur arbetet kan göras på bästa sätt och vilka möjligheter det finns att bearbeta och följa upp resultat.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr22, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömningar och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Uppföljning och analys av bedömningar och betyg

Rektorn följer upp och analyserar likvärdigheten i lärarnas bedömningar och betyg. Av intervju med rektorn och lärarna framgår att rektorn tar del av alla bedömningar och betyg. Rektorn gör jämförelser mellan exempelvis resultat på nationella prov och terminsbetyg. Utifrån vad rektorn ser för hen sedan diskussioner med lärarna om lärarnas bedömningar. I samtalen ber rektorn lärarna beskriva orsakerna till gjorda bedömningar samt hur bedömningsarbetet gått till. Rektorn berättar att hen sett en förändring över tid i lärarnas arbete med bedömning. Hen beskriver att de idag använder hela betygsskalan och ser inga avvikelser i förhållande till resultaten på de nationella proven. De variationer som finns mellan åren i betygen för årskurs 6 förklarar rektorn med att enskilda elevers betyg får stor effekt på statistiken. Rektorn

beskriver också att hen ser en tendens att elever får högre betyg i praktiskt- estetiska ämnen vilket hen förklarar med att det är ämnen eleverna ofta tycker om.

Kvalitetssäkring av bedömningar och betyg

Lärarna ges till viss del förutsättningar att samverka kring bedömning och betygsättning men alla lärare deltar inte och samverkan sker inte heller i alla ämnen. Av intervjuer med rektorn och lärarna framgår att de har möten varje vecka där innehållet avgörs utifrån aktuella behov. Inför betygsättning används tiden för diskussioner kring detta. Rektorn berättar även att hen avsätter tid för lärarna att diskutera betyg och bedömning vid gemensamma studiedagar. Lärarna berättar att de arbetar tillsammans med att rätta nationella prov samt tar hjälp av varandra vid bedömningar i vardagen. De beskriver vidare att samverkan främst sker i ämnena svenska, engelska och matematik och att de lärare som undervisar eleverna i de praktiskt- estetiska ämnena inte deltar vid lärarnas möten på skolan. Av intervju med rektorn och lärarna framgår att det tidigare funnits olika samarbeten med andra skolor men att det idag endast sker på enskilda lärares initiativ. De beskriver också att de tidigare arbetat mer gemensamt på skolan men att de idag arbetar mer separat inom respektive årskurs.

Lärarna använder olika metoder för att göra likvärdiga bedömningar. Av intervju med lärarna, elevhälsan och rektorn framgår att det finns en struktur för när och hur olika kartläggningsmaterial ska användas. Specialpedagogen och lärarna har tagit fram ett årshjul för detta och i det ingår även de nationella bedömningsstöden. Rektorn berättar att hen för samtal om betyg och bedömning med de lärare som undervisar enstaka ämnen vid skolan. Hen följer dock inte upp hur de lärare som har en annan rektor som sin chef arbetar för att kvalitetssäkra sina bedömningar.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver skapa förutsättningar för samtliga lärarna att regelbundet samverka kring kvalitetssäkring av betyg och bedömning i alla ämnen.

Skolinspektionen bedömer att alla lärare inte har samma möjlighet och förutsättningar att samverka och arbeta med att kvalitetssäkra sina bedömningar och sin betygsättning. Rektorn säkerställer inte att samtliga lärare deltar i samverkan och inte heller att samverkan sker i alla ämnen.

Enligt 1 kap. 9 § skollagen ska utbildningen inom skolväsendet vara likvärdig inom varje skolform var i landet den anordnas och av 3 kap. 14 § skollagen framgår att rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med denna lag och andra författningar.

Av Skolverkets allmänna råd med kommentarer om Betyg och provning (SKOLFS 2022:417 s. 23) framgår att rektorn har en central roll för lärares arbete med rättvisande och likvärdiga betyg. Lärare behöver ges förutsättningar att tillsammans med kollegor diskutera hur de kan analysera och värdera elevernas kunskaper, hur de kan utforma ändamålsenliga bedömningssituationer och hur de kan bedöma olika elev-prestationer.

Skolinspektionen rekommenderar därför rektorn att skapa förutsättningar för alla lärare att samverka i bedömningsarbetet. Arbetet med att kvalitetssäkra bedömningar och betyg behöver gälla alla ämnen och samverkan kan med fördel ske både över ämnesgränser och med andra skolenheter.

Huvudmannens styrning och stöd

Författningsstöd

2 kap. 2, 8 a, 13, 18 och 34–35 §§, 4 kap. 7–8 §§ skollagen

3 kap. 1 och 4 §§, 5 kap. 1 § kommunallagen

Lgr 22, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Huvudmannen styr och stödjer i flera delar skolenhetens arbete med att ge eleverna en god och likvärdig utbildning, men utvecklingsområden finns.

Huvudmannens självständiga bedömningar, roller och ansvarsfördelning

Det underlag huvudmannen utgår ifrån samt huvudmannens egen bedömning av verksamhetens kvalitet är begränsad. I huvudmannens verksamhetsberättelse från 2022 framgår förvisso exempel på styrelsens bedömningar men dessa är knapphändiga. Till exempel summeras huvudmannens bedömning av elevers trygghet och trivsel endast genom ett konstaterande att den är hög. Likaså summeras styrelsens bedömning av elevernas målluppfyllelsen avseende studieresultat med att den är godkänd. Av intervjuer med rektorn och huvudmannens representanter framgår dock att huvudmannen gör vissa uppföljningar så som elevers resultat på högstadiet samt orsaken till att elever väljer att sluta på skolan. Som beskrivits tidigare i området *Rektorns ledarskap* är skolenhetens uppföljning och analys begränsad vilket också påverkar huvudmannens möjligheter att bedöma verksamhetens kvalitet. Av intervjuer med rektorn, lärare och representanter för huvudmannen framgår att såväl

enhetens som huvudmannens uppföljning av verksamheten i allt för stor utsträckningen baseras på iakttagelser och informella samtal i vardagen och att det saknas systematik och struktur i uppföljningsarbetet. Det framgår till exempel att det inte görs några elevenkäter på skolan, det saknas en strukturerad uppföljning av elevhälsans arbete och resultaten från Skolinspektionens enkäter används inte i skolans kvalitetsarbete. Personalen beskriver att det finns en stor förståelse för enskilda elevers förutsättningar och behov i verksamheten samt att utmaningar och problem löses snabbt i det löpande arbetet. Av intervjuer med lärare och rektorn framkommer dock inga exempel på orsaksanalyser så som hur undervisningens genomförande påverkar resultaten eller vilka effekter olika insatser gett.

Av intervjuer med rektorn och representanter för huvudmannen samt av inskickad dokumentation framgår att det finns en rollbeskrivning och ansvarsfördelning för rektorn och styrelsen. Huvudmannens representanter beskriver att det togs fram en rollbeskrivning när rektorn anställdes. Rektorn ansvarar för verksamheten och styrelsen avlastar rektorn kring vissa administrativa frågor för att hen ska kunna fokusera på pedagogiska frågor. Styrelsen förväntar sig av rektorn att hen uppdaterar dokument och rutiner samt rapporterar till styrelsen om verksamheten vid styrelsemöten och genom kvalitetsarbetet. Huvudmannens representanter berättar att det finns gemensamma strategier och rutiner men att de inte alltid är nedskrivna och strukturerade. Detta tillsammans med att skolans uppföljning och analys är begränsad försvårar huvudmannen möjligheter att på ett systematiskt sätt följa upp och leda rektorns arbete.

Oberoende aktör vid klagomål och kränkningsanmälningar

Huvudmannen har en rutin för att ta emot och utreda klagomål och kränkningar. Av intervjuer med rektorn och huvudmannens representanter samt av inskickad dokumentation framgår att rutinerna finns dokumenterade och information om dem finns på skolans hemsida. Enligt huvudmannens representanter har rutinen för klagomål nyligen uppdaterats och ändrats så att klagomål ska skickas direkt till styrelsens mailadress och inte via rektorn. Av intervjuer med representanter för huvudmannen och med rektorn framgår också att de har en nära kontakt med vårdnadshavare i vardagen och att de följer upp signaler genom samtal. Huvudmannens representanter ser den kontinuerliga kontakten med vårdnadshavare som en av anledningarna till att det är ovanligt med formella klagomål. Det har dock inkommit ett klagomål under innevarande termin som hanterades enligt rutinen. Av intervjuer med rektorn och lärare samt av inkommen dokumentation framgår att kränkningar ska anmälas till rektorn. Rutinen beskriver hur kränkningar ska hanteras, till exempel beskrivs att eventuella kränkningar från personal utreds av rektorn och

eventuella kränkningar från rektorn utreds av huvudmannen. Av rutinen framgår också att rektorn ska informera huvudmannen om kränkningar omgående och vid styrelsens månatliga möten redogör rektorn för trygghetsfrågor.

Förutsättningar och stöd till rektor

Huvudmannen ger rektorn ett behovsanpassat stöd. Av intervjuer med rektorn och representanter för huvudmannen samt av inskickad dokumentation framgår att rektorn träffar styrelsen vid styrelsemöten en gång per månad. Vid styrelsemötena diskuteras verksamheten utifrån den information rektorn ger styrelsen samt utifrån frågor och signaler som styrelseledamöterna får till sig mellan mötena. Rapporteringen och diskussionen rör sådant som lokaler, ekonomi och resultat. Styrelseledamöterna har olika kompetenser och bidrar utifrån sina erfarenheter i diskussioner och stödjer på så sätt rektorn. Styrelsen avlastar också rektorn genom att ansvara för vissa administrativa uppgifter och det finns även föräldragrupper med ansvar för bland annat lokaler och trivselfrågor. Rektorn beskriver också att hen har kontinuerlig kontakt med styrelseordföranden och att det främst är de två som sköter den löpande hanteringen av ekonomi och personalfrågor.

Huvudmannen arbetar för att skapa goda förutsättningar för verksamheten men saknar en långsiktig strategi för kompetensförsörjningen. Huvudmannens representanter berättar att de har goda ekonomiska förutsättningar genom att de återinvesterar all vinst i verksamheten. Detta har bidragit till att de kan ha en hög personaltäthet, köpa material och läromedel utifrån behov samt investera i lokalerna. Huvudmannen är delaktig vid nyrekrytering av personal och bidrar till kvaliteten i verksamheten till exempel genom att hålla sig uppdaterad om vad som händer i kommunen och skapa samverkan. Huvudmannen har en kontinuerlig dialog med rektorn men saknar ett systematiskt arbete för att följa upp och besluta om insatser för att personalen ska ha nödvändiga kompetenser.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Huvudmannen behöver skapa strukturer och riktlinjer för skolenhetens och huvudmannens arbete med att systematiskt och kontinuerligt följa upp och analysera verksamheten.

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen inte har ett tillräckligt underlag för att kritiskt kunna granska och bedöma verksamhetens kvalitet. Granskningen visar att huvudmannens uppföljning till stor del baseras på det underlag rektorn presenterar

för styrelsen vilket i sin tur är begränsat. Huvudmannen gör även vissa egna uppföljningar men samtidigt visar granskningen att det saknas en systematik och struktur i huvudmannens uppföljning och analys.

Av 4 kap. 3 § skollagen framgår att varje huvudman inom skolväsendet, på huvudmannanivå, systematiskt och kontinuerligt ska planera och följa upp utbildningen, analysera orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen.

Enligt förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165, s. 306) bör en enskild huvudman som bedriver utbildning vid endast en skolenhet kunna arbeta med planering, uppföljning, utvärdering och utveckling på huvudmannanivå och enhetsnivå i ett sammanhang då begreppen huvudman och skolenhet för fristående verksamheter i dessa fall många gånger sammanfaller.

Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2012:98, s. 15) med kommentarer om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet framgår att huvudmannen bör skapa rutiner för hur kvalitetsarbetet ska bedrivas på huvudmannanivå och för hur enheternas kvalitetsarbete ska tas tillvara samt se till att styrning, ledning och uppföljningssystem stödjer kvalitetsarbetet på såväl huvudmanna- som enhetsnivå.

Skolinspektionen rekommenderar därför huvudmannen att ta fram strukturer och rutiner för hur verksamheten ska följas upp och bedömas utifrån nationella mål. För att underlätta huvudmannens möjlighet att följa upp och värdera verksamheten kan med fördel mätbara mål och uppdragsbeskrivningar tas fram, mot vilka resultaten sedan kan analyseras. Med en tydligare uppföljning ökar också huvudmannens möjlighet att vara en kritisk vän till rektorn och bedöma om insatser ger de effekter som förväntas.

På Skolinspektionens vägnar

X Anders Berggren

Beslutsfattare
Signerat av: Anders Berggren

X Daniel Nilsson

Föredragande
Signerat av: Daniel Nilsson

I handläggningen av ärendet har även Cecilia Asplid medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- 4 lektionsobservationer.
- 2 gruppintervjuer med elever.
- 1 gruppintervju med lärare.
- 1 gruppintervju med skolans elevhälsa.
- 1 intervju med skolans rektor.
- 1 intervju med huvudmannens representanter
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska granska vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal punkter. Dessa punkter beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorn lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning präglas utbildningen av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet i omdömen och betyg? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med bedömning och betyg.

Bedömningsområde 5: I vilken utsträckning styr och stödjer huvudmannen skolenhetens arbete med att ge eleverna en god och likvärdig utbildning i en trygg miljö? I detta område granskas hur huvudmannen arbetar med att vara en självständig aktör i arbetet mot att nå de nationella målen.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte skolenheten den 23–24 november 2023. Digital intervju genomfördes med styrelsen den 27 november 2023. Besöket genomfördes av Daniel Nilsson och Cecilia Asplid. Borns friskola är en grundskola med årskurserna 1–6. Vid skolenheten bedrivs även utbildning i förskoleklass och det finns ett fritidshem vid skolenheten, men dessa verksamheter omfattas inte av denna granskning. Vid tidpunkten för Skolinspektionens besök hade skolan cirka 70 elever i grundskolan. Skolenheten leds av en rektor. Huvudman är styrelsen för Föräldrakooperativet Borns skola ekonomiska förening.